

3. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України : прийнятий 24 черв. 2004 р. № 1877-IV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1877-15>

4. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві : Закон України : прийнятий 17 жовт. 1990 р. № 400-XII. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=400-12>

5. Про особисте селянське господарство : Закон України : прийнятий 15 трав. 2003 р. № 742-IV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=742-15>

Венжега Р.В

аспірант,

Інститут економіки промисловості

Національної академії наук України

СТРАТЕГІЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Вугільна промисловість має стратегічне значення для України. Її ефективне функціонування впливає на енергетичну безпеку та стабільність країни. Україна має досить розвинуту інфраструктуру вугільної промисловості. Поклади вугілля в основному зосереджені у Донецькому, Львівсько-Волинському антрацитових та Дніпровському буро-вугільному басейнах. Частка підприємств Донбасу в загальному обсязі видобутку вугілля складає понад 95% (Донецької області – 40%, Луганської області – 35%, Дніпропетровської області – 20%), ще біля 5% видобувається у Львівсько-Волинському басейні.

Внаслідок військових дій у Донбасі значна частина шахт припинила виробничу діяльність та є затопленими. Станом на середину вересня 2014 р. не діяли 74 шахти із 119 (62%), у тому числі в державному секторі – 64 шахти з 81 (79%), а в недержавному секторі – 10 шахт з 38 (26%) [4, с. 4].

Державний сектор вугільної промисловості України є нерентабельним, а недержавний інтегрований у міжгалузеві зв'язки з іншими суміжними галузями промисловості (енергетика, коксохімічна промисловість, металургія), функціонує відносно стабільно та має перспективи подальшого розвитку.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю формування ефективної стратегії управління підприємствами вугільної промисловості, розвитку економіки шляхом активізації інноваційної діяльності у галузі.

Проблемам державного регулювання інноваційного розвитку вугільної промисловості присвячено праці українських вчених О.І. Амоші [8], Ю.З. Драчука [2], А.І. Кабанова [1], В.П. Пшеничної [6], Л.Л. Стариченко [4], Д.Ю. Череватського [7].

Метою роботи є виділення стратегічних напрямів інноваційного розвитку вугільної промисловості шляхом дослідження та аналізу сучасного стану галузі.

На сьогодні кризовому стану вугільної промисловості сприяє порушення сталих виробничо-економічних зв'язків між країнами СНД, а також негативні тенденції в економіці (несприятливий інвестиційний клімат, недосконала законодавча база, обмежена розвиненість фінансово-кредитної системи). До негативних факторів розвитку галузі також слід віднести небезпечність розробки вугільних родовищ, високий рівень травматизму та екологічні наслідки видобутку вугілля.

Ключовою проблемою вугледобувних підприємств є дуже низький обсяг інвестицій. Внаслідок незадовільного технічного стану шахти працюють з низькою продуктивністю, а вугілля має високу собівартість. За обсягом видобутку вугілля лідируючі позиції займають підприємства, що знаходяться у приватній власності (табл.1).

Таблиця 1

Обсяги видобутку вугілля найбільшими виробниками в Україні, млн т

№ з/п	Підприємства вугільної промисловості	Роки			Відхилення (+,-)	
		2011	2012	2013	2012 2011	2013 2012
1.	ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля»	15,4	17,0	18,2	1,6	1,2
2.	ПАТ «Шахтоуправління Покровське»	6,9	8,3	8,6	1,4	0,3
3.	ТОВ «ДТЕК Свердловантрацит»	6,6	6,9	7,0	0,3	0,1
4.	ТОВ «ДТЕК Ровенькиантрацит»	7,3	7,3	6,7	-	-0,6
5.	ПАТ «Краснодонвугілля»	5,6	5,4	5,4	-0,2	-
6.	ПАТ «ДТЕК Комсомолец Донбасу»	4,3	4,5	4,0	0,2	-0,5
7.	ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля»	3,3	3,3	2,8	-	-0,5
8.	ДП «Макіїввугілля»	2,9	2,2	2,2	-0,7	-

Джерело: [3]

Державні підприємства скоротили видобуток в 2013 р. на 2,9% до 24,1 млн т. У тому числі видобуто 17,4 млн т. енергетичного вугілля (-1,6%) і 6,8 млн т коксівного вугілля (-6,1%). Частка державних підприємств у вуглевидобутку знижується, що пояснюється структурним реформуванням галузі і збільшенням інвестицій приватними власниками шахт [3].

На частку української вугільної промисловості припадає 3,8% світових доведених запасів вугілля (приблизно 33,9 млрд. т). Цього достатньо, щоб підтримувати поточний рівень видобутку вугілля (в 2012 р. видобуто 85,8 млн т). протягом більш 390 років (рис. 1).

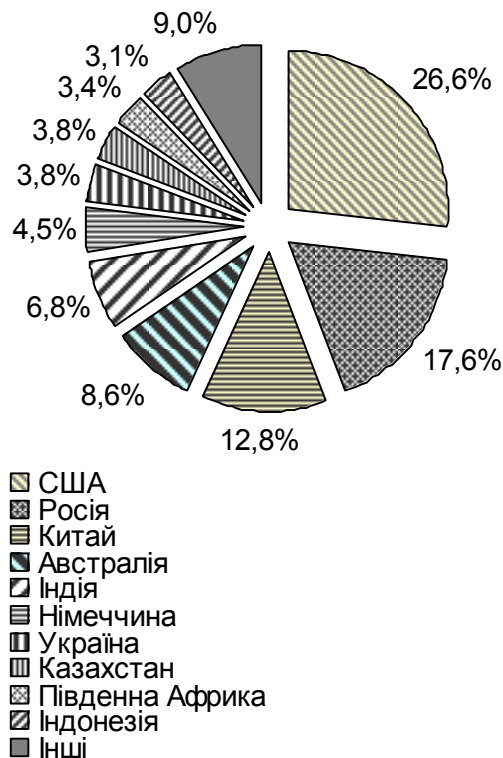

Рис. 1. Світові доказані запаси вугілля станом на 2013 р.

Джерело: [9]

Основним орієнтиром Міністерства енергетики та вугільної України щодо розвитку та реформування галузі є оновлена «Енергетична стратегія України на період до 2030 року» [5].

Найбільш актуальними є наступні п'ять ключових напрямів розвитку та реструктуризації галузі: лібералізація ринку вугільної продукції, вдосконалення механізмів ціноутворення і збуту; приватизація вугледобувних підприємств із застосуванням заходів підвищення їх інвестиційної привабливості, закриття нерентабельних підприємств; удосконалення механізмів державної підтримки шахт; створення ефективної системи соціальної підтримки працівників вугільної галузі на територіях розташування вугледобувних та вуглепереробних підприємств, які знаходяться в стадії ліквідації або консервації; модернізація шахтного фонду приватними інвесторами та оптимізація системи управління [3].

Конкуренція з боку інших країн за виробництво більш якісного вугілля, значна частка неперспективних видобувних підприємств, що знаходяться у державній власності, високий рівень цін на гірниче обладнання приватними підприємствами, низький обсяг фінансування інноваційної діяльності стримують ефективний розвиток вугільної промисловості України.

Таким чином серед стратегічних напрямів антикризового управління та інноваційного розвитку вугільної промисловості в Україні слід приділити увагу приватизації галузі та залученню до неї інвестицій, створенню дієвих механізмів державно-приватного партнерства, ефективному кредитуванню галузі за пільговими ставками та диференціації ставок податку для

інноваційно-активних підприємств, раціональному використанню надр за рахунок модернізації виробництва, впровадженню науково-технічних розробок галузевих інститутів, належному соціальному захисту працівників промислових підприємств.

Список використаних джерел:

1. Визначення чинників державного регулювання інноваційного розвитку вугільної промисловості з урахуванням ринкових трансформацій в економіці України: доповідна записка / А.І.Кабанов, Ю.З.Драчук та ін.; НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2014. – 33 с.
2. Драчук Ю.З. Напрями підвищення ефективності інноваційного розвитку вугільної промисловості / Ю.З.Драчук, Н.В.Трушкіна // Вісник ОНУ ім.І.І.Мечникова, 2013. – Т. 18. – Вип.4/1. – С.164 – 168.
3. Звіт ДТЕК 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtek.com/library/file/dtek-ar2013-ua.pdf>
4. Методичні рекомендації щодо розроблення програми відновлення та модернізації вугільної промисловості / О.І. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський, Ю.З. Драчук, О.С.Сердюк; НАН України, Ін-т економіки пром-ті. – Донецьк, 2014. – 46 с.
5. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року Кабінет Міністрів України; Розпорядження від 24.07.2013 № 1071-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1071-2013-%D1%80>
6. Пшенична В.П. Стратегічні напрями інноваційного розвитку вугільної промисловості України / В.П. Пшенична // Ефективна економіка, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2490>
7. Стан, основні проблеми і перспективи вугільної промисловості України: наук. доп. / О.І. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 44 с.
8. Формування та реалізація державної політики стосовно вугільної промисловості з урахуванням інтеграції України у світову економіку: монографія / О.І. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-ті. – Донецьк, 2013. – 196 с.
9. BP Statistical Review of World Energy, 2014 [Electronic resource]: <http://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/Energy-economics/statistical-review-2014/BP-statistical-review-of-world-energy-2014-coal-section.pdf>

Вознюк А.О.

*асистент кафедри фінансів і кредиту,
Львівський національний аграрний університет*

ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

За нинішньої геополітичної та макроекономічної нестабільності рушієм економічного зростання України може стати аграрний сектор з огляду на перспективи розширення експортної географії збуту продукції. Завдяки відкриттю європейського ринку для наших товарів та скасуванню ввізних мит можна очікувати зростання обсягів експорту сільськогосподарської продукції